

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. VIII. An detur Prædeterminatio Physica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

objecti, quod hic, & nunc praescivit, vel conditionate cognoscitur: & utique aliud est à parte rei negatio, & res, quam sola res. Sed hæc negatio, suo modo per statum existens, non est objectum scientiæ simplicis intelligentiæ, cùm sit objectum contingens.

441. Habet itaque scientia simplicis intelligentiæ pro objecto rem, præscindendo, an per statum, an per alienationem existat; quia vera est, quoconque modo objectum existat. Quod autem scientia visionis non attingat objectum, nisi per statum existat, non probat, eam habere aliud objectum, quam habeat scientia simplicis intelligentiæ: sed tantum, quod minus latè pateat, ut jam insinuatum *num. 437.* sicut etiam terminus homo minus latè patet, quam terminus animal. Addendum tantum, quod scientia visionis de re absolutè quidem futura, neandum tamen existente, sit quasi propositio duplex, quarum una DEUS affirmit negationem pro tali temporis differentia, altera verò existentiam pro alia: & hæc altera tantum habet idem objectum cum scientia simplicis intelligentiæ de possibiliitate rei, ut per se patet.

His propter inferiùs dicenda fusiùs deducuntur, *Resp. ad objectionem num. 435.* propositam, conc. maj. dñst. min. actus abolutè futurus non potest videri ante decretum DEI abolutè. conc. min. non potest videri conditionatè. neg. min. & cons. ad hoc enim, ut eadem res affirmetur tantum conditionatè, non requiritur absoluta voluntas illud faciendi, quamvis requiratur ad hoc, ut affirmetur absolute. Sic ad hoc, ut verè affimes absolute, quod velis te convertere, opus est absoluta voluntate, vel decreto; ut tantum affimes id conditionatè, si libereris à morbo, non requiritur absoluta voluntas, nec etiam absoluta liberatio.

442. Ob. 4. Si non datur decretum prædeterminativum Thomisticum, vel Scotisticum, debet dari decretum indifferens, applicativum omnipotentiae Divinae: sed hoc non potest admitti: ergo. prob. min. Decretum hoc haberet hunc sensum: *Concurram, si creatura agat:* sed hunc sensum habere non potest: ergo. prob. min. vel intelligit: si creatura agat per actionem distinctam: & non potest dari actio, in quam DEUS non influat: vel intelligit: si agat per eandem actionem: & esset sensus: *Concurram, si concurram:* indignus decreto DEI: ergo. *Resp. neg. maj.* Inferiùs, quando explicabimus applicationem omnipotentiae Divinae, patebit, non esse necessarium decretum taliter indifferens. Juxta Patronos decreti sic indifferens, istud non habet unum ex dictis, sed hunc alium sensum: *Volo concurre-re ad actum bonum: nolo impedire actum malum.* Alii dicunt, habere hunc sensum: *Volo concurre-re pro jure electivo creatura ad actum ab ea deter-minandum:* in quo posteriore, si non involvatur aliqualis inclinatio ad actum malum (ut opponit Sagara in manuscriptis) nihil est DEO indignum. In nulla autem harum explicationum decretum hoc est conditionatum, sed semper absolutum.

ARTICULUS VIII.

An detur Prædeterminatione Physica.

443. Non abs re judicavi, questioni de decreto conditionate præde-

terminante subjungere controversiam de ipsa *Physica Prædeterminatione*, de qua, & Scientia Media, lis diurna agitata est inter R.R.P.P. Dominicanos, & nostros, primò coram Cardinali Madrutto, deinde coram Clemente VIII. ac tandem coram Paulo V. Pontificibus Maximis. Hec juxta Antonium Goudinum, ex Ordine S. Dominici, acrem ejus defensorem, *4. p. Philosophia q. 3. a. 2.* est *influxus cause prime, in causis secundis receptus, quo illa istas physicè, active, & (ut statim explicat) previe, movere, applicat, & ad agendum determinat.* Requiritur autem hæc prædeterminatione, seu præmotio, juxta suos Patronos ad omnes actiones creaturarum, tam naturales, quam supernaturales, tam necessarias, quam liberas: & in ordine ad actiones supernaturales est supernaturalis.

444. Ceterum, non quidem ab omnibus ejus assertoribus, omnia eadem prædicat ei tribuuntur: attamen in his communiter convenient: 1. Prædeterminatione est entitas quædam creata, sive absoluta, sive modalis, 2. Distincta ab actione causa 2da: & hinc etiam non est actio vitalis, ut patet: item est à DEO liberrimè causæ 2da immissa; quia ratione hujus DEUS debet esse primum liberum, primum agens, primum determinans: & si præmotio etiam causæ 2da libera foret, ruerent omnia argumenta, quæ contra nos afferre solent adverlari, ut patebit consideranti: 3. Est creature impressa transeuntem, non permanenter; quia non est per modum habitus. 4. Præmotio est essentialiter necessaria, ut repugnet ut ullam actionem, & non dari prædeterminationem; cum alijs auferretur DEO, ut ajunt, perfectio primi determinantis, & primi liberi. 5. Est essentialiter conexa cum actione creature, ita, ut posita prædeterminatione sit metaphysicè impossibile, non dari actionem; alijs enim non posset DEUS in decreto prædeterminante infallibiliter videre actiones liberas creaturarum absolute futuras. Tandem 6. non est prior tempore ad actionem creatam: an sit prior natura, seu ex parte actus primi proximi (hæc enim synonima sunt, nisi omnia nova quæstione de nomine obscurentur) modo in dubium vocatur; quamvis id antiquiores Thomista admiserint, atque etiam Goudin loc. cit. num. *præced.* ubi sic habet: *Quia motio, & applicatio virtutis active ad agendum est prius natura, quam ipsa actio, sicut omnis via est prior suo termino, & omnis causa suo effectu;* ideo motio illa dicitur *prævia motio:* seu *præmotio.* item Gonetus tom. 4. tr. 7. de baref. Pelag. disp. 1. a. 3. n. 27. ubi docet, non dari in homine potestatem perfectam, atque completam ad actus salutares, nisi ei conferatur supernaturalis aliqua virtus, qua voluntas, saltē prius natura, physicè moveatur ad eos eliciendos. Sed de hoc inferiùs iterum.

445. Hanc Præmotionem ita explicatam acriter tueruntur Thomista, & quidam etiam addunt præcipios Societatis Doctores, Bellarmimum, Suarezium, Pererium, & alios plures: ipsum etiam Molinam, qui tamen alijs apud eosdem scientiam medium, ut ajunt, inventam minimè honorificè audit; sed ista, & alia plura, quæ hinc inde sine fundamento sparguntur, refutata abinde sunt à Theodoro Eleutherio, & aliis, qui insu-

insuper plures insignes Dominicanii Ordinis Doctores prædeterminationem dictam rejecisse teſtantur: neminem autem ex nostris, ſatē qui alicujus nominis sit, eam defendiſſe commoniſtānt. Mihi, cui fixum eſt ſcribere ſine amaritudine animi, & ſine aliorum offenſione, non lubet ſimiles controverſias ingredi, quaſe ſunt cauſæ, ut lites non intra limites intellectus coniſtant, ſed ad voluntatem etiam tranſeant, non ſine omni charitatis mutua vulhere. Tantum dico, Bellarminum in Aſterio Opuſculo *De Aſcenſione mentis in DEUM* (quod ſenex ultimis annis ſcripsit) ita habere *Gradu 12. c. 4.* Posſet forteſſe responderi, *DEUM videre cogitationes iſtas futuras in eternitate ſua, cui omnia ſunt preſentia, vel in prædeterminatione voluntatis ſue.* Sed, iſta eſſet, non eſſet mirabilis ſcientia iſta; nam & nos poſſumus facile ſcire, qua facturi ſumus, vel qua nobis preſentia ſunt. Alludit autem ad illud *Pſal. 138. v. 6.* quod premiferat: *Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me.* De cætero omiſſis hiſce, & reſtrinendo inſuper aſſertione ad auctus liberos creaturerum,

446. Dico cum omnibus nostris, & plurimiſis aliis. Non datur præderminatio physica. Probatur. 1. auctoritate S. Thomæ, qui pluribus locis docet, voluntatem in actionibus liberis non ab alio, ſed à ſe ipſa determinari. 1. mō de omni motione DEI universaliter loquens ſic ait *Quodlibeto 1. a 7. ad 2.* Sic DEUS moventem humanam ad bonum, quod tamen potest huic motioni reſiſtere: at non potest, iſi vera eſt fenſtia oppoſita, et inſtrah pluriſib⁹ oſtendetur. 2dō. *l. 1. contra Gentiles c. 68.* ſic habet: *Dominum autem, quod habet voluntas ſupra ſuos auctus, per quod in eis eſt potestate velle, vel non velle, excludit determinationem virtutis ad unum, & violentiam cauſe exterius agentis.* Ecce! non tan- tum violentiam, ſed etiam determinationem excludit libertas, quamvis non excludat, ut ibi ait, in fluxum cauſa superioris: ergo hic non determinat ad unum. 3rō. *l. 3. contra Gentiles c. 159.* Cūm hoc ſit in potestate liberi arbitrii impediſcere Divine gratia receptionem, vel non impediſcere: atqui prædeterminationis immiſſionem, & hac poſita conſenſum, impediſcere nemo potest. 4tō. *in 2. ſentent. diſt. 28. q. unica. a. 1. in corp.* Non enim eſſet homo liberi arbitrii, niſi ad eum determinatio ſui operis pertineret, ut ex proprio iudicio eligeret hoc, aut illud: ergo non DEUS, ſed homo determinat. 5tō. iterum *in 2. diſt. 39. q. 1. a. 1. in corp.* Iſpa enim potentia voluntatis, quantum in ſe eſt, indifferens eſt ad plura: ſed quod determinat eſeat in hunc auctum, vel in illum, non eſt ab alio determinante: ita habet teſte Gormaz de DEO n. 634. exemplar Parifianum: & ita etiam habet exemplar, quo ego uifum, Gothicis typis excuſum: adeoque non legendum ab alio determinate: ut aliqui volunt; quia eſſet leſlus hiſcus, nec etiam adverſariis favens, juxta quos eſſet à DEO determinat. 6tō. *eadem queſtione 1. a. 2. in corp.* ſcribit: *Hoc autem (dominium in auctu) eſt in hominē ſecundum illam potentiam, qua ad plura ſe habet, ne ad aliquod eorum determinatur, niſi ex ſeipſa, quod tantum voluntati conuenit.* 7mō. *in 4. diſt. 49. a. 3. queſtiuncula 2. ad 1.* ait: *Potentia rationalis ſe habet ad oppoſita in his, qua ei ſubſunt, & haec ſunt illa, qua per ipſam de-*

terminantur: non autem potest in oppoſita illorum, qua ſunt ei ab alio determinata: & ideo voluntas non potest in oppoſitum ejus, ad quod ex Divina impreſſione determinatur, ſcilicet in oppoſitum finis ultimi; potest autem in oppoſitum eorum, qua ipſa ſibi determinat, ſicut ſunt ea, qua ordinantur in finem ultimum, quorū elecțio ad ipſam pertinet. Plures ſimiles textus videre potes apud Platelium de ſcientia media. Ex quibus patet, Angelicum aſſerere, quod voluntas habeat dominium ſuorum auctuum liberorum, nec ad hos ab alio, quā à ſeipſa determinetur: &, ſi etiam à DEO, ſeu Divina impreſſione ad aliiquid determinetur, non poſſit oppoſitum liberè facere: ergo juxta S. Thomam prædeterminatione physica non ſtat cum libertate, adeoque non datur.

447. Confirm. S. Auguſtinus *l. 12. de civit. DEI c. 6. ait*, quod, ſi duo ſint æqualiter animo, & corpoſe affecti, & æquali tentatione ex aſpettu pulchritudini corporalis tententur, ſi unus ſuccumbat, alter non, ratio alia non ſit, quā, unum voluisse, alterum noluisse à caſtitate deficere: ergo S. Doctor ſupponit, omnia in laplo, & ſtante, antecedenter fuiffi æqualia in animo, & corpoře; alijs non probaret ſuum intentum, quod erat, ipſam voluntatem ſe facere malam; ſi enim non omnia forent æqualia, & uterque non habuſſet æqualem libertatem, ſeu æquilibus conſtitutivis conſtantem, facile poſſet alignari disparitas, ut eſt clarum: atqui hæc non ſtant cum fenſtia adſtruente prædeterminationem; nam juxta illam neutiquam ſunt paria omnia in hiſ duobus tentatis; cum unus haberet prædeterminationem ad vincendum, alter ad ſuccumbendum: qua eſſet disparitas plusquam palmaris. Huc ſpectant etiam omnia illa S. Auguſtinii dicta, adducta à n. 399. ubi adſtruit ſcientiam mediā, qua poſita non datur prædeterminatione.

S. Chryſotomus homil. 12. in epift. ad Hebreos poſt medium de DEO, ejusque efficaci decreto ſic ait: *Non antecedit noſtras voluntates, ne laſtatur liberum arbitrium S. Damascenus* (ut eum citat Angelicus *l. p. q. 23. a. 1. in 2. lib. de fide orb. c. 30. in principio*: *Omnia quidem præcognoscit DEUS, non autem omnia prædeterminat; præcognoscit enim ea, qua in nobis ſunt, non autem prædeterminat ea: ſed merita & demerita humana ſunt in nobis, in quantum ſumus noſtrorum auctuum domini per liberum arbitrium.* Ubi tamen addo, versionem S. Damasceni, qua ego uifum, non habere prædeterminat, ſed præſinit.

De cæteris SS. Pariibus ſufficit in memoriam revoſare, quod ſupra n. 429. de variis queſtionebus ab iis propositis diximus, dum de decreto obiective conditionato egimus; nam ſicut ibi diximus, quod ipſis, non de aliis excuſandis, quod non ſint mala, fuiffet laborandum: ſed potius de eo, quod non fuiffet mala præſentia in decreto illo fundata: ita hīc dicimus, quod ipſis etiam fuiffet potiſſimum laborandum, ut excuſarent prædeterminationem ad illos eventus, ſi hanc à DEO immitti cenuſiffent.

448. Prob. conclusio 2. ratione. Prædeterminatione physica non ſtat cum libertate: ergo non poſſet admitti. prob. ant. Ille non eſt liber ad agendum, vel non agendum, (qua eſt libertas contradictionis) vel ad oppoſitum agendum, (qua eſt libertas contrarietatis, qua utraque in homi-

homine faltem sacerdotissime, imò fermè ordinariè debet admitti) qui non habet pro libitu suo ali- quid essentialiter requisitum ad agendum, & simul habet essentialē impedimentum actionis: atqui habens prædeterminationem e. g. ad amorem, non habet pro libitu suo prædeterminationem essentialiter requisitam ad odium, sed habet es- sentialē impedimentum odii, scilicet prædetermi nationem ad amorem: ergo non est liber ad agendum, seu ponendum odium. Eodem modo faciliè probatur, talem hominem non esse li berum ad amorem, si habeat prædeterminationem ad odium. minor syllogismi est adver sa- riorum: major habet duo membra (quorum tamen quodlibet sufficeret ad probandam conclu sionem) & probatur utrumque à pari. Pone tyro nem pictorem, aut scribam, qui, ut lineam re- stam ducat, essentialiter indigeat manuductione Magistri, qui liberrimè, & inevitabiliter possit ejus manum ad rectam, vel curvam lineam deter minare: pone infuper, quòd Magister discipulum dirigat ad ductum linea curva: num quis pru denter censere poterit, discipulum liberum esse ad lineam restamducendam, vel etiam non ne cessitatum ad lineam curvam? Certè nemo id di cet, & certius nemini, si quis id etiam dicat, per suadebitur.

449. Probatur conclusio. 3. Ne hīc misceatur quaëlio, in quo stet libertas, certū est ex Scripturis, & Patribus, hominem ita esse liberum, ut ei actions, vel omissons sint imputabiles ad laudem, vel vituperium, ad præmium, vel pœnam: atqui prædeterminatus e. g. ad amorem objec tui in honesti tam parùm potest castigari propterea, quòd eum amorem non omiserit, vel objectum illud non oderit, quām parùm tyro, inevitabiliter directus à Magistro ad lineam curvam, potest castigari, quòd non duxerit rectam, vel omiserit curvam. Confirmatur. Juxta opinionem adver sariorum faltem non posset quis reprehendi compa rative, e. g. non potuissent merito reprehendi à Christo *Mathei* u. v. 21. incola urbium Beth faida, Caphanaum, & Corozam, præ Tyriis, & Sydoniis (qua de re egimus supra num. 414.) quia illi facilè excusare se potuissent, eoquòd non fuerint prædeterminati ad conversionem, uti tamen prædeterminati fuissent Tyrii. Sicut tyro, determinatus ad lineam curvam, facilè ostenderet, se non esse vituperandum præ alio, qui manu tra stus ad rectam, non duxisset curvam.

Non autem potest retorqueri argumen tum in nostram sententiam dicendo, Corozaitas etiam juxta nos excusationem potuisse prætendere, eo quòd non fuerint positi in iis circumstantiis, in quibus DEUS prævidit, eos conver tendos, sicut tamen positi fuissent Sydonii; nam refelluntur facilè, reponendo, eos positos fuisse in iis circumstantiis, in quibus fuissent ponendi Sydonii, & habuisse gratiam æqualem, cui, si voluissent, non minus, ac illi, cooperari potuissent, quo casu prævisi fuissent consensuri: adeoque culpam omnem penes ipsos manere, ob quam merito vituperentur. Confirmatur 2. In adversa sententia non potest explicari, quòd, & quomodo detur auxilium purè sufficiens: atqui hoc deber explicari (nam etiam, qui non bene agit, adeoque prædeterminatus non est, debet sacerdoti precepti Divini, vel humani bene agere,

adeoque debet habere auxilium purè sufficiens, hoc est, quod non conjungitur cum effectu: & certè post decreta Innocentii X. & Alexandri VIII. non potest negari, quòd sacerdotissime auxilium detur) ergo prob. ma. Si datur prædeterminatio, e. g. ad amorem præceptum, tunc es sentialiter sequitur actus amoris, & auxilium non est purè sufficiens: si no. i datur prædeterminatio ad amorem, tunc deest aliquid essentialiter requisitum, quod pro libitu hominis non potest acquiri: ergo non est explicabile, quomodo, aut quando habeatur pura sufficientia, seu auxilium purè sufficiens.

450. Probatur conclusio 4. Prædeterminatus non tantum (quod hucusque probatum) non habet potentiam ad oppositum, sed habet necessitatem ad actum prædeterminatum: ergo non habet libertatem. Antec. quidem fluit ex jam dictis, probatur tamen adhuc clariss. Qui non potest impeditre præmissas syllogismi legiti mi, neque potest impeditre conclusionem ex iis ritè illatas: sed juxta adversarios prædeterminatus non potest impeditre præmissas, ex quibus legitime insertur actio: ergo neque potest hanc impedi re: ergo est necessitatus ad eam. ma. negari non potest; qui enim non potest impeditre identitatem in tertio, neque potest impeditre identitatem inter se. Sanè, qui non potest impeditre veritatem istarum præmissarum: *Omnis in peccato mortali mortuus damnatur: sed Petrus est in peccato mortali mortuus:* neque potest impeditre, quòd minus vera sit conclusio: ergo Petrus damnatur. probatur jam min. superioris syllogismi. Juxta adversarios nullus homo potest impeditre circa se veritatem istarum præmissarum: *Omnis prædeterminatus consentit: sed ego sum prædeterminatus:* ergo neque potest impeditre conclusionem: ergo ego consentio: subfumo: sed confensus, quem non possum impeditre, est mihi necessarius: ergo.

Idem argumentum brevius sic proponitur. Qui habet antecedens inimpedibile, & essentia liter connexum cum aliqua actione, necessariò eam ponit: sed prædeterminatus habet tale ante cedens: ergo. ma. si negetur, etiam negabo, ligatum vinculis insolubilibus necessariò manere in loco, cui alligatus est: negabo etiam, Beatos in cœlo necessariò amare DEUM &c. Confirm. solidè ex Tridentino. Hoc *seff. 6. c. 5.* docet, quòd homo possit gratiam illam, cui hīc & nunc cooperatur, abjicere. & *Can. 4.* quòd possit ei dissentire, si velit: ergo hæc gratia non stat in prædeterminatione physica (ut tamen adversarii supponunt, & ex SS. Patribus, præsertim Augustino, & Thoma probare contendunt) prob. cons. Est impossibile, ut prædeterminatio sit sine suo actu: ergo non potest ei homo dissentire, nec eam abjicere; quia dissentire est conjungere cum illa dissensum: & abjicere significat hīc idem, ac rejicere, seu non assentiri; hoc enim est rejicere incitamentum ad aliquid. Quodsi etiam abjicere intelligi vellent in sensu physico, tamen prædeterminatio non posset abjici; quia nec potest expelli ab homine, nec impediti.

451. Prob. conclusio 5. Ex principiis ad versariorum sequitur, debere etiam dari prædeterminationem ad actum malum; sed hoc non potest admitti: ergo. ma. negat Zumel cum paucis,

paucis, de quo vide Theodorum Eleutherium *Histor. de auxiliis l. 2. c. 12.* sed non servat consequiam doctrinæ; nam rationes, quæ pro prædeterminatione afferuntur, e. g. ratio primi liberi, primi determinantis in DEO &c. vel universaliter probant, vel nihil. Unde alii distinguunt inter formale, & materiale peccati, sive inter formalem malitiam, & inter physicam entitatem actus: & concedunt quidem, dari prædeterminationem ad physicam entitatem actus, sed non ad formalem ejus malitiam, quam plures statuant, esse negationem debita bonitatis in actu.

Verum omissa hac distinctione actus, & ejus malitia (de qua in tract. de peccatis) sic prob. mi. Juxta adversarios DEUS liberrimè immitteret talem prædeterminationem, qua determinaret homo ad actum, ex quo sequeretur necessitate metaphysica formalis malitia, in quounque tandem hæc confitatur: ergo per ipsum staret, atque ab ejus voluntate proveniret, ut peccatum potius detur, quam non detur: ergo ipsi peccatum imputabile esset, & non homini, qui se conformaret voluntati Divina, adeoque potius bene, quam male ageret. Nec adversarii distinguunt iterum materiale peccati in formaliter sumptum, & materialiter sumptum; quia quomodo cunque distinguatur, aut sumatur, semper manet metaphysica connexio cum formalis peccato, saltem mediata: unde sicut, qui trahit primum annulum catenæ, trahit etiam ultimum, qui mediatè colligatus est primo: ita DEUS prædeterminans ad entitatem actus, sive immediatè, sive mediatè, attamen metaphysicè connexam cum formalis malitia, etiam ad hanc imputabiliter, quia scienter, determinat: & non homo, qui nec malitiam formalem ab actu separare potest, nec ad entitatem actus determinare: DEUM autem, & non hominem, imputabiliter determinare ad malum, adversarii constantissimè negant cum Tridentino *sess. 6. can. 6.* anathema dicente illi, qui dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas mala facere, sed mala opera, ita ut bona, DEUM operari. ergo debent etiam negare id, unde hoc sequitur.

452. Conf. 1. DEUS non potest præcipere, aut suadere materiale peccati; quia esset author peccati: ergo multò minus potest ad illum prædeterminare. prob. conf. Longè minus determinat præcepta, & suasiones, quæ non necessariò inferunt actum, quam physica prædeterminatio: ergo. Confir. 2. DEUS juxta adversarios præciperet impossibilia, & quidem sub pena ignis æterni; dum ex una parte præcipere, ne peccaremus: & ex altera nobis immitteret determinativum metaphysicè connexum cum peccato: hoc de DEO ne quidem cogitari potest: ergo. Planè, si quis ligato vinculis insolubibus, præciperet sub pena capitii, ut ambularet, aut tyroni, à Magistro inevitabiliter determinato ad lineam curvam, præciperet, ut duceret rectam, censeretur immittissimè impetrare Chimærica. Confirm. 3. Saltem ridiculè, & imprudenter eo in casu immissa prædeterminationis DEUS nos interius, & exteriori hortaretur ad non peccandum, ut consideranti facile patet: & tamen hoc semper facit, quondocunque peccamus: ergo.

ARTICULUS IX.

Expenduntur Responsa Adversariorum.

453. Prout variè à nostris Patroni præterminationis impugnantur, ita varias hinc inde responsiones, quibus vim argumentorum se evitare posse sperant, opponunt, quarum plures hic afferemus. Itaque primum plures, Recentiores præfertim, negant, prædeterminationem se tenere ex parte actus primi: sed adjungunt, eam se tenere, vel ex parte actus secundi, vel ex parte actus intermedii inter primum, & secundum, & esse tantum aliquam applicationem, seu determinationem causa secundæ ad agendum, ira, ut sine illa habeatur totus actus primus proximus completus, seu tota potentia expedita, adeoque tota libertas. Addunt, hinc voluntatem, etiam non prædeterminatam, habere omnia requisita ad posse, licet non habeat omnia requisita ad agere. Sed in primis non videntur ita locuti antiquiores, neque etiam Gonetus, ut indicavimus suprà num. 444. 2dò hac ratione pro ipsis non stant SS. Patres, quos nobis opponunt, quasi gratiam efficacem physicè prædeterminantem adstruant; nam hi eam gratiam vocant *vires efficacissimas*, & Catechismus Romanus (quem adversarii sibi valde favere existimant) *virtutem intimam & vim occultissimam* appellat: sed planè vis, vires, & virtus simpliciter dicta, se tenent ex parte actus primi; cum synonima sint cum potentia; nisi antiqua eorum significatio penitus invertatur: 3tò Prædeterminatio est essentialiter requisita ad actionem, non quidem pro priori temporis, tamen pro priori naturæ, estque ab actione creature realiter distincta: est applicatio causa ad agendum: eur ergo non constituit actum primum; cum alia, ita se habentia, præfertim omnis applicatio causa, constituant semper actum primum? Sic etiam dici posset, manuductionem Magistri, vel motum, ab hoc in manu tyronis scribæ producitum, non constituere actum primum, adeoque dari potentiam totam expeditam ad scribendum, vel lineam ducentam absque ea manuductione. Addit, quòd adversarii explicare non possunt actum primum expeditum ad posse, in quantum diversus est ab expedito ad agere, nisi per illum intelligent tantum potentiam remoram, vel impeditam, qualem habet lapis e. g. ad decidendum, dum actu projicitur sursum: quæ potentia utique non est proxima, nec sufficiens ad liberè merendum, vel demerendum.

454. 4tò. Dato, & non concessu, quod prædeterminatione non se teneat ex parte actus primi, est saltem effectus simultaneus, cum actione creature essentialiter connexus, & ad hanc essentialiter requisitus, à DEO tamen liberrimè producendus, ita, ut creatura eum pro libitu suo acquirere non posset: atqui, cui non est liber unus effectus ita simultaneus, illi nec est liber alter effectus connexus: ergo creatura non est libera-sua actio. minor patet intelligenti terminos, sic e. g. qui non potest mouere unam rotam in curru, vel horologio, non potest mouere alias inter se implicatas: & sic de aliis. 5tò. Saltem ex parte actus primi debet esse omni-